

ВІДДІЛ З ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Ваш Посібник з медіації у сфері спеціальної освіти

Станьте частиною позитивного процесу

Посібник з медіації у сфері спеціальної освіти

Цей документ містить інформацію, яка допоможе вам ознайомитися з процесом медіації та підготуватися до медіативної сесії. Ви можете звернутися до спеціалістів служби підтримки ConsultLine відділу з вирішення спорів у сфері спеціальної освіти та залучення сімей, написавши електронного листа за адресою: consultline@odr-pa.org або за телефоном: (800) 879-2301.

Визначення, що використовуються в цьому Посібнику

Слово «дитина» у цьому Посібнику означає всіх дітей, які отримують послуги спеціальної освіти, віком від народження до 21 року.

Слово «школа» або «педагоги» у цьому Посібнику означає всі навчальні заклади та працівників цих закладів, які надають послуги спеціальної освіти дітям віком від народження до 21 року.

Слово «батьки» у цьому Посібнику означає всіх батьків або опікунів дітей, які отримують послуги спеціальної освіти, віком від народження до 21 року.

Слово «сторони» у цьому Посібнику означає сім'ю та школу або педагогів.

Зміст

	Сторінка
Вступ	1
Чому варто розглянути можливість медіації?.....	2
День медіації	3
Роль учасників у процесі медіації.....	5
Підготовка до медіації.....	7
Часто задавані питання.....	8
Висновок.....	10

Відносини між батьками та школою можуть погіршитися у разі виникнення суперечностей та конфліктів щодо програми навчання дитини. Дані досліджень чітко показують, що коли батьки та школа поєднують зусилля, результати навчання дітей значно кращі. Медіація у сфері спеціальної освіти — це послуга, яку пропонує Відділ з вирішення спорів (ODR), щоб допомогти сім'ям дітей з обмеженими можливостями та школам вирішити їхні суперечності щодо програми спеціальної освіти для дитини. Якщо і сім'я, і школа згодні на медіацію, спеціалісти ODR у вашій справі узгоджують дату, час і місце проведення медіації. Переваги медіації викладені у цьому Посібнику.

П'ять речей про медіацію, які потрібно пам'ятати

- Медіація — це спільний процес вирішення проблем, який допомагає розпочати процес покращення напружених стосунків та разом знову сконцентруватися на навчанні дитини.
- Медіація — це процес, який залежить від готовності батьків та школи відкрито та чесно обговорювати свої проблеми з надією на досягнення згоди у проблемному питанні.
- Рішення про необхідність медіації є цілком добровільним. Ні батьки, ні педагоги не можуть бути змушені до участі у медіації.
- Запит на медіацію можна подати у будь-який час, навіть якщо слухання з дотриманням належної правової процедури вже було запитане або проводиться зараз. Беручи участь у медіації, батьки не відмовляються від своїх прав на слухання з дотриманням належної правової процедури.
- У процесі медіації сторони повинні разом дійти згоди про програму навчання дитини. На слуханні з дотриманням належної правової процедури посадова особа, яка проводить слухання, вирішує, якою буде програма для дитини.

Важливі моменти про медіаторів ODR

- Медіатори сприяють обговоренню між батьками та школою різних точок зору.
- Медіатори допомагають батькам та школі знайти компроміс щодо програми навчання дитини.
- Медіатори вивчають методи медіації та законодавство у сфері спеціальної освіти.
- Медіатори є нейтральною стороною, тобто вони не мають певної думки про різні точки зору батьків і школи.
- Медіатори не виступають як захисники або представники батьків або школи.
- Медіатори не вчиняють жодних дій на користь сім'ї чи школи.
- Медіатори записують угоди між батьками та школою в «медіативну угоду», яка є юридично зобов'язуючим письмовим документом, який точно визначає, про що домовилися батьки та школа.
- Роботу медіатора напряму оплачує ODR.

ЧОМУ ВАРТО РОЗГЛЯНУТИ МОЖЛИВІСТЬ МЕДІАЦІЇ?

Розглянемо деякі відмінності між медіацією та слуханням із дотриманням належної правової процедури.

Час

Коли ви робите запит на медіацію через ODR, спеціаліст у вашій справі зв'язується з іншою стороною щодо вашого запиту. Зазвичай протягом 10 днів з моменту запиту спеціаліст у вашій справі призначає дату, час та місце проведення медіативної сесії.

Незважаючи на те, що сесії медіації плануються на цілий день, зазвичай вони тривають від 3 до 5 годин. З іншого боку, для слухань з дотриманням належної правової процедури зазвичай потрібно декілька сесій, і вирішення спору може тривати кілька місяців. Підготовка свідків та збирання доказів для слухання може зайняти багато часу в адвокатів, сімей та працівників шкільного округу.

Вартість послуг

ODR оплачує всі витрати на послуги медіаторів та посадових осіб, які проводять слухання, у зв'язку з проведенням медіативних сесій та слухань з дотриманням належної правової процедури щодо учнів з обмеженими можливостями. ODR не сплачує збори за додаткових учасників, яких будь-яка сторона може запросити на медіативну сесію або слухання з дотриманням належної правової процедури, таких як представники батьків, експерти у сфері освіти або адвокати. Оскільки для проведення слухань з дотриманням належної правової процедури часто необхідно декілька засідань і вони передбачають додаткові витрати, то витрати часу та грошей для будь-якої із сторін можуть бути значними.

Прийняття рішень

Медіація дозволяє залишити прийняття рішень тим людям, які найкраще знають дитину — батькам та педагогам. У процесі медіації всі рішення щодо програми навчання дитини приймаються батьками та педагогами разом. У медіативній угоді вказується, про що саме домовилися батьки та школа. Медіатор не вирішує результат медіації. У рамках належної правової процедури навпаки — всі рішення та розпорядження щодо програми навчання дитини приймаються посадовою особою, яка проводить слухання. Результат може бути незадовільним для сім'ї чи школи.

ДЕНЬ МЕДІАЦІЇ

Мета цього розділу — описати стандартний процес медіації. Майте на увазі, що незважаючи на «стандартну» процедуру, будь-який процес медіації може змінюватися в залежності від індивідуального стилю та уподобань кожного медіатора, а також потреб сторін.

Планування дня

ODR завжди намагається знайти взаємоприйнятну дату та час для медіативної сесії, навіть увечері, якщо обидві сторони на це згодні. Оскільки важко визначити скільки часу займе медіативна сесія, рекомендується виділити для зустрічі весь день або ранній вечір. Усіх учасників просять залишатися до закінчення сесії. Стандартні медіативні сесії тривають від 3 до 5 годин.

ODR зв'язується зі сторонами, щоб повідомити їх про дату, час і місце проведення медіації. Щойно сторони нададуть ODR список своїх учасників, ODR надасть цей список кожній стороні. До складу учасників з боку школи повинна входити особа, яка має повноваження виділяти ресурси для вирішення суперечностей. Батьки можуть запросити інших учасників для допомоги у процесі медіації, але всі збори вони сплачуватимуть за власний рахунок.

Початок медіації/Знайомство учасників

призначений час. Медіатор вітається і, за необхідності, представляє всі сторони та запрошених гостей. Пояснюється процес медіації та основні правила. Медіатор підкреслює важливість відкритого та чесного обговорення, збереження конфіденційності та прагнення кожної сторони до досягнення угоди, що має обов'язкову юридичну силу.

Вступні заяви

Представнику від кожної сторони надається можливість висловитися щодо проблемного питання (питань). Зазвичай вступні заяви виголошуються батьками та директором відділу спеціальної освіти або представником місцевих органів освіти, але сторони визначають цей момент самостійно. Медіатор та всі учасники слухають один одного, не перебиваючи. Мета вступної заяви полягає в тому, щоб ознайомити всіх учасників з усіма точками зору. Медіатор може ставити запитання або резюмувати сказане.

Спільна сесія

Спільні сесії, на яких присутні сторони та запрошені гості, сприяють виявленню питань, за якими можливе досягнення угоди, а також питань, що вимагають подальшого обговорення та вирішення. Заохочується відкрите та ввічливе вираження незгоди та участь у діалозі з метою висунування пропозицій та оцінки можливих рішень.

Індивідуальна сесія (попередня бесіда)

Сторони можуть зустрітися з медіатором наодинці; ця індивідуальна зустріч називається попередньою бесідою. Її мета — дати сторонам можливість конфіденційно поговорити з медіатором без присутності іншої сторони, висловити свої побоювання чи обговорити проблемні питання. Медіатор не передає інформацію, отриману з попередньої бесіди, іншій стороні без отримання згоди.

Перерва медіатора

Щоразу, коли медіатор визнає це за необхідне, він може зробити перерву, щоб у приватному порядку проаналізувати події спільної чи індивідуальної сесії та визначити, як найкраще продовжити процес медіації. Сторони також можуть вимагати перерву з будь-якої причини.

Написання угоди

Якщо сторони знаходять вирішення проблемного питання, медіатор допомагає їм з укладенням письмової угоди. Сторони визначають умови угоди та складають її текст. Медіатор викладає угоду у письмовій формі для обох сторін. Під час сесії медіації обидві сторони підписують угоду. Копії угоди видаються сторонам як документальне оформлення зустрічі.

РОЛЬ УЧАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ МЕДІАЦІЇ

Медіатор:

- Пояснює свою роль фасилітатора, котрий допомагає батькам та педагогам у досягненні угоди.
- Вислуховує точку зору кожної сторони.
- Допомагає визначити проблеми, які потрібно вирішити.
- Запрошує кожну сторону висловити свою позицію щодо освіти дитини, ставлячи у разі потреби уточнюючі питання, щоб переконатися, що всі розуміють суть проблеми.
- Наголошує на суперечностях, що існують, обмежуючи обговорення минулого лише тим, що необхідно для розуміння та планування. Мета полягає в тому, щоб зосередитися на позитивному та далекоглядному вирішенні суперечностей.
- Коли це доречно, зустрічається з кожною стороною індивідуально (так звана попередня бесіда) та поважає рішення кожної сторони щодо того, чи слід поширювати інформацію, що обговорюється під час бесіди, на спільній сесії.
- Допомагає всім сторонам, вносить пропозиції, окреслює питання, завдяки яким можливе досягнення угоди, але не вирішує спір.
- Збирає, заповнює та розповсюджує всі форми для заповнення, необхідні для адміністрації ODR.
- Використовуючи формулювання, запропоноване сторонами, медіатор складає медіативну угоду, яка буде підписана всіма сторонами. У ній буде чітко вказано, про що сторони домовилися.
- Має право припинити медіативну сесію, якщо, на його професійну думку, обговорення перестає бути продуктивним.

Батьки:

Можуть запросити інших учасників (наприклад, представника, адвоката, консультанта, лікаря чи психолога) приєднатися до сесії для допомоги у процесі медіації. Батьки беруть на себе відповідальність за будь-які збори, нараховані за залучених гостей. Якщо батьки вирішують запросити адвоката на проведення медіації, школа також може залучити свого адвоката. Якщо батьки вирішують брати участь у медіації без адвоката, школі забороняється залучати свого адвоката.

Представники шкільного округу чи спеціалізованої установи:

- Складають команду з трьох професіоналів, яким найкраще відомі потреби учня. Один учасник повинен мати повноваження для виділення ресурсів.
- Не залучає адвоката на медіативну сесію, якщо батьки не запрошують свого адвоката.

Батьки та представники шкільного округу або спеціалізованої установи:

- Виділяють для медіації цілий день, хоча сесія може тривати менше.
- Підходять до медіації сумлінно, з метою досягти угоди.
- Висловлюють свою думку, включаючи всю відповідну інформацію, з повагою.
- Звертаються за роз'ясненнями, якщо щось незрозуміло.
- У разі потреби проводять попередню бесіду з медіатором.
- Шукають можливості для спільного вирішення проблем.
- Під час розгляду всіх аспектів навчання учня враховують точку зору іншої сторони.
- Приймають у сесії активну участь, уникаючи упередженості. Працюють спільно з метою висунення пропозицій, пошуку можливих варіантів та розробки медіативної угоди.
- Проводять оцінку медіативної сесії.

Відділ з вирішення спорів:

- Займається підбором та навчанням медіаторів.
- Надає інформаційні матеріали батькам, педагогам та їхнім представникам, зацікавленим у медіації.
- Призначає медіатора після того, як сторони погоджуються на процедуру медіації.
- Оцінює та контролює ефективність послуг медіатора для батьків та педагогів у Пенсільванії.
- Оплачує гонорар медіатора за проведення медіації щодо учнів з обмеженими можливостями.
- Переглядає оцінки медіативних сесій та дає зворотний зв'язок медіаторам щодо кожної сесії медіації.
- Надає загальну інформацію про медіацію у своєму річному звіті.

ПІДГОТОВКА ДО МЕДІАЦІЇ

Планування сесії

Не плануйте нічого іншого на весь день. Візьміть із собою всі необхідні документи. Структуруйте свою інформацію та обміняйтеся матеріалами. Зустріньтеся з гостями, яких ви запросили, і подумайте над такими темами:

- Дитина
- Варіанти вирішення проблеми
- Що ви готові зробити
- Які питання, на вашу думку, має розглянути інша сторона

Всім сторонам рекомендується бути присутніми і брати участь із позитивним ставленням до вирішення проблем.

У разі виникнення надзвичайної ситуації...

Якщо в день медіації виникне надзвичайна ситуація, якнайшвидше зв'яжіться з ODR за телефоном 717-901-2145 або (800) 222-3353, щоб повідомити всіх інших. Якщо ви телефонуєте у неробочий час, залиште повідомлення на автовідповідач.

ЧАСТО ЗАДАВАНІ ПИТАННЯ

Хто може подати запит на проведення медіації?

Будь-який учасник програми навчання може подати запит на проведення медіації. Зазвичай запит на медіацію роблять батьки або директор/керівник з питань спеціальної освіти. Якщо батьки мають адвоката, він може подати запит від імені батьків. Так само адвокат школи може зробити запит на медіацію, але батьки вирішуватимуть, чи можуть адвокати брати участь у сесії медіації.

Чи обов'язкова наявність адвоката для батьків, щоб брати участь у медіації?

Ні. До 2021 року адвокатам не дозволялося брати участь у медіації. Коли в 1986 році в Пенсільванії було розроблено програму медіації, її метою було створення процедури, під час якої батьки та співробітники школи могли б самостійно вирішувати свої суперечності. На сесіях медіації були присутні лише батьки, представники школи та медіатор. Проте тепер, якщо батьки забажають запросити адвоката на сесію медіації, вони можуть це зробити власним коштом. Школа або освітня установа також можуть запросити адвоката, якщо забажають. Якщо батьки не бажають залучати адвоката на сесію медіації, то школа або освітня установа також не мають права запрошувати свого адвоката.

Усі адвокати батьків надають своїм клієнтам документ, так звану «угоду про гонорар», у якому вказується, як має бути оплачена робота адвоката. Кожен адвокат має індивідуальну угоду про гонорар.

Хто вирішує, які питання можуть обговорюватися під час медіації?

Сторони вирішують, які питання обговорюватимуться на медіації. Медіатор зв'яжеться зі сторонами до фактичної сесії медіації, щоб скласти список проблемних питань, які обговорюватимуться на сесії медіації.

Якщо у батьків є адвокат, чому б просто не вирішити суперечності на слуханні з дотриманням належної правової процедури замість медіації?

Хоча слухання з дотриманням належної правової процедури є важливою процесуальною гарантією для батьків, такі слухання забирають багато часу, під час їх проведення часто виникають суперечки, а рішення про програму навчання для дитини приймаються посадовою особою, яка проводить слухання, а не тими, хто знає дитину найкраще — батьками та педагогами.

Чи можу я подати запит на медіацію, якщо вже запитав належну правову процедуру? Що робити, якщо слухання з дотриманням належної правової процедури вже розпочалося?

Ви можете подати запит на проведення медіації в будь-який момент, навіть якщо ви запросили слухання з дотриманням належної правової процедури або навіть якщо це слухання вже розпочалося. Згода та участь у медіації не змінить термін слухання з дотриманням належної правової процедури та жодним чином не вплине на його процес. Однак, оскільки результат медіації найчастіше позитивний, можливо, у продовженні слухання з дотриманням належної правової процедури вже не буде потреби. У цьому випадку батьки або педагоги повинні повідомити про це посадову особу, яка проводить слухання. У медіативній угоді може бути зазначено, хто саме повинен повідомити посадову особу, яка проводить слухання.

ВИСНОВОК

Медіація — це процедура, спрямована на вирішення конфліктів та сприяння кращому спілкуванню між батьками та персоналом шкільного округу щодо дітей з особливими потребами, які мають право або вважаються такими, що мають право на навчання за Індивідуальним навчальним планом (IEP), Планом 504 (504 plan) та/або Індивідуальним планом навчання для обдарованих дітей (GIEP). Під час медіативної сесії учасники мають можливість висловити свою точку зору та вислухати інші точки зору у спокійній та безпечній обстановці. За сприяння медіатора сторони можуть дійти згоди з конкретних питань і знайти спосіб вирішення майбутніх проблем, що призведе до зменшення конфліктів та поліпшення ділових відносин для дітей, про яких вони дбають.

Ми раді, що ви берете участь у процесі медіації. Сподіваємось, що це буде успішний та позитивний досвід для всіх сторін. Якщо до або після сесії медіації у батьків виникнуть питання щодо прав дитини на спеціальну освіту, їм рекомендується звернутися до служби підтримки з питань спеціальної освіти ConsultLine за безкоштовним телефоном (800) 879-2301. Спеціаліст надасть вам інформацію про права та доступні варіанти.

OFFICE FOR DISPUTE RESOLUTION

6340 Flank Drive

Harrisburg, PA 17112-2764

(800) 222-3353 (717) 901-2145

Користувачі телетайпу: наберіть 711 у межах Пенсільванії

www.odr-pa.org

pennsylvania
DEPARTMENT OF EDUCATION

Департамент освіти штату Пенсільванія (PDE) виконує свої статутні обов'язки щодо підтримання системи належних правових процедур у сфері спеціальної освіти через Відділ з вирішення спорів. PDE укладає контракт із Центральним проміжним підрозділом округу Саскуеханна (The Central Susquehanna Intermediate Unit) на надання фінансового забезпечення та певного сприяння в управлінні цьому відділу без участі в його основній діяльності.

Центральний проміжний підрозділ округу Саскуеханна (CSIU) не допускає дискримінації в освітніх програмах, діяльності або практиці працевлаштування за ознакою раси, кольору шкіри, національного походження, статі, інвалідності, сімейного стану, віку, релігії, сексуальної орієнтації, соціального походження, членства у профспілці або за іншими класифікаціями, захищеними законом. Ця політика відповідає Розділу VI Закону про цивільні права (Civil Rights Act) 1964 року, Розділу IX Поправок до Закону про освіту (Education Amendments) 1972 року, Розділу 504 Закону про реабілітацію інвалідів (Rehabilitation Act) 1973 року та Закону про американців-інвалідів (Americans with Disabilities Act) 1990 року. Співробітники та учасники програми, які бажають подати скаргу на домагання або дискримінацію або яким потрібна інформація про адаптацію людей з обмеженими можливостями, мають звернутися до начальника відділу кадрів: CSIU, 90 Лоутон-лейн, Мілтон, Пенсільванія 17847 (90 Lawton Lane, Milton, PA 17847); тел. (570) 523-1155.